

Jaarverslag 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
1. Visie en missie	5
2. Organisatie en bedrijfsvoering	13
3. Financiën	19
4. Verantwoording	21

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2025 van de Friese Milieu Federatie. 2025 was een jaar waarin belangrijke keuzes voor de toekomst van Fryslân steeds nadrukkelijker op tafel kwamen. De politieke discussies over woningbouw, stikstof, landbouw, energie en klimaat maakten duidelijk dat de druk op de Friese ruimte verder toeneemt. Tegelijkertijd werd gewerkt aan de Provinciale Omgevingsvisie, die richting moet geven aan de inrichting van Fryslân voor de komende decennia. Juist in deze tijd is het van belang dat natuur, landschap, water en leefkwaliteit niet achteraf worden meegewogen, maar vanaf het begin het uitgangspunt vormen.

De Friese Milieu Federatie hanteert daarbij de visie van Natuerlik Fryslân. Een toekomstbestendig Fryslân vraagt om keuzes die de draagkracht van natuur en landschap respecteren en versterken. Dat betekent ruimte bieden aan woningbouw en economische ontwikkeling, maar wel binnen de grenzen van wat onze leefomgeving aankan. De landelijke en provinciale politiek staan voor de opgave om hierin duidelijke keuzes te maken. Niet alles kan overal, en juist daarom is een integrale afweging noodzakelijk.

Tegen deze achtergrond heeft de Friese Milieu Federatie in 2025 haar rol verder versterkt. Op het gebied van natuur hebben we gewerkt aan biodiversiteitsherstel, vergroening van de leefomgeving en de verdere ontwikkeling van Natuer mei de Mienskip. Binnen de energietransitie hebben we natuur en landschap steviger verankerd in beleid en praktijk, onder meer via de Regionale Energiestrategie, zonneparken en nieuwe initiatieven rond energietuinen. Ook hebben we actief bijgedragen aan discussies over ruimtelijke ordening, landbouw en de toekomst van het Friese landschap. Daarnaast zijn belangrijke stappen gezet op het gebied van circulaire economie, duurzaam gedrag en de ondersteuning van bewonersinitiatieven. Daarbij hebben we een aantal nieuwe leden verwelkomd: Stichting Griene Dyk Natuurlik, Velt-Fryslân en NME de Naturij. Daar zijn we erg blij mee: met meer leden kunnen we meer impact realiseren!

De resultaten in dit jaarverslag laten zien dat verandering mogelijk is wanneer kennis, betrokkenheid en samenwerking samenkomen. Tegelijkertijd onderstrepen ze de noodzaak om door te pakken. De opgaven waarvoor Fryslân staat vragen om visie, lef en keuzes die verder kijken dan de korte termijn. Met dat besef kijken wij terug op 2025 én vooruit naar de jaren die voor ons liggen. Samen blijven wij werken aan een Fryslân waarin natuur, landschap en een gezonde leefomgeving het fundament vormen voor brede welvaart en toekomstige generaties. De FMF is meer dan ooit nodig.

Hans van der Werf

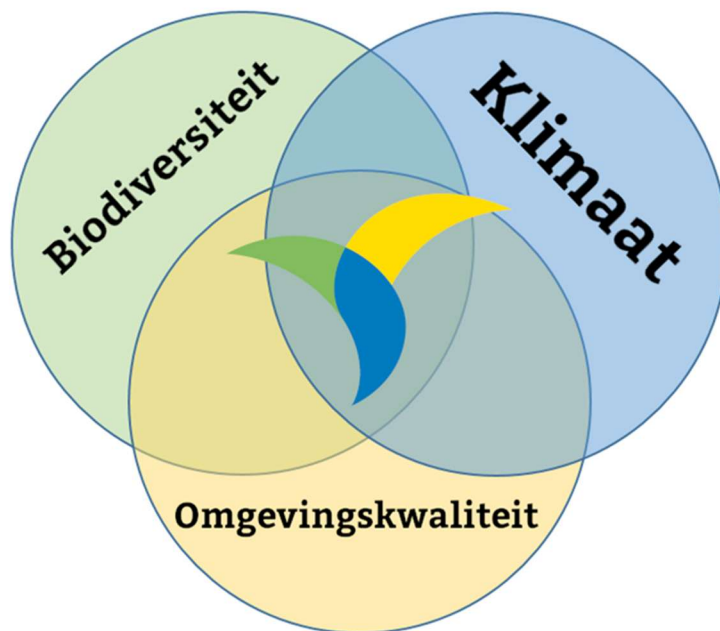
Directeur Friese Milieu Federatie

Hans Revier

Voorzitter Friese Milieu Federatie

Dit jaarverslag bevat het inhoudelijke verslag van de activiteiten die we in 2025 hebben uitgevoerd. Tevens bevat het informatie over onze organisatie en een samenvatting van het financiële verslag van 2025. In onze jaarrekening leest u meer over de financiële verantwoording van de FMF over het jaar 2025.

We werken aan drie opgaven: het herstel van de biodiversiteit, het tegengaan van klimaatverandering en het behoud en ontwikkeling van de (omgevings-)kwaliteiten van Fryslân. Deze opgaven komen terug in onze vijf thema's: Natuurinclusieve energie, Vitale Friese natuur, Mooi Fryslân, Vitale en duurzame Landbouw, Bewust duurzaam leven. Ons jaarverslag en onze jaarrekening kunnen via onze website worden gedownload.

Figuur: De FMF werkt aan 3 opgaven. Deze worden in samenhang benaderd.

1. Visie en missie

Onze missie

Wij werken al meer dan 50 jaar aan een mooie en duurzame provincie: een rijke biodiversiteit, een mooi landschap en een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier. We zetten ons met hart en ziel in voor een duurzame ontwikkeling van de provincie Fryslân. Dit is onze missie en daar willen we de komende jaren hard aan blijven werken.

Als intermediaire organisatie slaan we bruggen tussen onze aangesloten organisaties, de Friese overheden, bedrijven en de Friese burger. In totaal vertegenwoordigen we 41 aangesloten organisaties en via deze organisaties meer dan 95.000 Friezen. Wij zijn een agenda-zettende, proactieve netwerkorganisatie met de voeten in de Friese samenleving en met een landelijk dekkend netwerk van Natuur en Milieufederaties. Daarmee kunnen we schakelen tussen lokale en landelijke thema's en creëren we impact.

Visie

Voor een duurzaam bestaan van mens en natuur zijn er op de middellange termijn drie grote opgaven in Fryslân waar we als FMF aan werken:

1. De neergang van de biodiversiteit stoppen en komen tot herstel.
2. Het tegengaan van klimaatverandering en de gevolgen hiervan beperken.
3. Het behoud en ontwikkeling van de (omgevings)kwaliteiten van Fryslân.

Om deze opgaven te voltooien zijn fundamentele keuzes nodig, die leiden tot een wezenlijke transitie in de samenleving. De FMF wil aanjager zijn van deze transitie en ziet het als haar taak om hiervoor draagvlak en een gevoel van urgentie te creëren met en voor al onze samenwerkingspartners. Wij vertalen onze ambitie in concreet handelingsperspectief waarbij we zoveel mogelijk impact realiseren. We steken in op die activiteiten waarmee we het verschil kunnen maken. Dit doen we zoveel mogelijk vanuit de netwerkgedachte: samen met burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden. Waarbij we samenwerken om de opgave te realiseren en impact creëren.

Transitie thema's

Om impact te genereren en de transitie vorm te geven werken we in 2025 aan 5 thema's die allen een bijdrage leveren aan de genoemde opgaven. De accenten verschillen per thema. Het gaat om:

1. Natuurinclusieve energie
2. Vitale Friese Natuur
3. Moai Fryslân
4. Vitale en Duurzame landbouw
5. Bewust Duurzaam leven

Hieronder staat per thema voor het jaar 2025 een korte samenvatting van de resultaten. Daarbij gebruiken we de Theory of Change om de impact te meten. Over het algemeen kan gesteld worden dat de afgesproken

resultaten gehaald zijn en dat we voor een groot aantal onderdelen impact hebben gerealiseerd. Bij enkele thema's zijn er wat aandachtspunten die in 2026 worden opgepakt.

Thema Natuurinclusieve energie

Binnen dit thema zetten we ons in voor het stimuleren en ontwikkelen van initiatieven op het gebied van energieopwekking en energiebesparing. Daarbij kijken we verder dan alleen de opbrengst in Petajoules – onze focus ligt op het daadwerkelijk terugdringen van CO₂-uitstoot. Een belangrijk uitgangspunt is dat energieprojecten goed worden ingepast in het Friese landschap, met oog voor natuur en biodiversiteit.

In 2025 heeft het Fries Energie Huis zijn positie binnen de Friese energietransitie verder versterkt en steeds beter de verbinding gelegd tussen energieontwikkeling, landschap en natuur, al blijft aanvullende financiering nodig om ambities daadwerkelijk uit te voeren.

Binnen de Participatiecoalitie Aardgasvrije Wijken is een kennisproduct over biobased oplossingen ontwikkeld dat in 2026 wordt ingezet in werksessies om participatie en duurzame keuzes te ondersteunen. Tegelijkertijd is de samenwerking met ontwikkelaars rond zonneparken met de Friese Milieu Federatie versterkt, waardoor natuur en landschappelijke kwaliteit vaker onderdeel worden van energieprojecten.

Ook binnen de Regionale Energiestrategie is succesvol gewerkt aan het verankeren van natuurontwikkeling in de energievisie en uitvoeringsagenda. De groeiende aandacht voor energietuinen en de lancering van het keurmerk EcoCertified hebben daarnaast nieuwe kansen geboden om kennis op te bouwen over natuurvriendelijke energieopwekking, met als volgende stap het toepassen hiervan in de praktijk.

Verder is in 2025 de basis gelegd voor de community Energieboswachters door gesprekken te voeren en kennis te delen, waarna dit netwerk in 2026 verder wordt uitgebouwd om samenwerking te versterken en natuur en energie beter met elkaar te verbinden.

Activiteit 2025	Output 2025:	Beoogd effect:	Beoogde impact:
Ontwikkelen kennis en beleidsagenda Natuurinclusieve Energie en Warmtetransitie	Afspraak met ontwikkelaars natuurinclusieve energieopwek	Burgers, Bedrijven, Overheden hebben een toegenomen bewustzijn (Sense of Urgency) en handelingsperspectief	Er is een substantieel lagere CO2-uitstoot
Kennisdeling natuurincl energietransitie	Opiniestuk natuurinclusieve energieopwek. Kennisdocument natuurinclusief isoleren	Voortgang emissiereductie wordt gemonitord en gemeenten en provincie passen hun aanpak indien nodig aan	Aandeel duurzame energieopwekking en energiebesparing is fors gegroeid
Uitvoeren Regionale Energie Strategie natuur en landschap	8 bijeenkomsten Friese energiealliantie	Draagvlak van aangesloten organisaties voor RES	Er is draagvlak voor de energietransitie, projecten worden gemakkelijker en sneller gerealiseerd
Werken aan een ondersteunings-structuur voor lokale energie-initiatieven.	20 adviesvragen beantwoord (via Energiehus). Website opgeleverd Projectplan FREON	Energiegemeenschappen zijn eigenaar van hernieuwbare opwek, hebben een actieve marktrol en benutten voordelen	Duurzame energie is zorgvuldig ingepast in het landschap met aandacht voor omgeving (mensen) en natuur
Uitwerken pilot energiehubs			
Aanjagen energiebesparing	14 initiatieven begeleid		
Begeleiding energieboswachters	13 energieboswachters opgeleid		

Thema Vitale Friese Natuur

De FMF zet zich actief in om biodiversiteitsinitiatieven te ondersteunen en te versterken. We brengen partijen bij elkaar, doen zelf voorstellen en helpen projecten van de grond te krijgen. Dit doen we onder andere via het Biodiversiteitsherstelprogramma, het Platform Biodiversiteit en Natuer mei de Mienskip. Daarnaast brengen we het onderwerp biodiversiteit onder de aandacht bij gemeenten en bedrijven.

In 2025 heeft de Friese Milieu Federatie haar rol in het Friese natuurdomein verder versterkt. Dankzij kortlopende opdrachten uit het Herstelprogramma kon de organisatie zich zichtbaar profileren met initiatieven zoals het vergroenen van bedrijventerreinen en een campagne voor groene tuinen, die tevens als opmaat dienen voor grotere projecten. Tegelijkertijd is meer focus aangebracht op vergroening van de bebouwde omgeving, het verbinden van burgerinitiatieven en het vergroten van bewustwording rond biodiversiteit. Extra inzet van stagiairs bood ruimte voor onderzoek en inhoudelijke verdieping, wat onder meer bijdraagt aan initiatieven zoals Fryslân Zoemt en Building Balance Nederland.

Daarnaast is een nieuwe organisatie opgezet rond Natuer mei de Mienskip, waarmee de stap wordt gezet van verkenning naar uitvoering. Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van toenemende politieke en maatschappelijke druk om natuurdoelen te realiseren, met name rond het Nationaal Natuurnetwerk, waardoor de urgentie voor versnelling van natuurherstel en biodiversiteitsmaatregelen verder toeneemt.

Activiteit 2025:	Output 2025:	Beoogd effect:	Beoogde impact:
Opzetten Ondersteuningsstructuur biodiversiteit	opzet gemaakt voor netwerk structuur herstelprogramma biodiversiteit	Bewustwording burger m.b.t. biodiversiteit is vergroot	Provincie breed herstel biodiversiteit
Biodiversiteit en natuur op bedrijventerreinen stimuleren	Pilot uitgevoerd Heerenveen zuid	Handelingsperspectief voor burger m.b.t. natuur	Herstel biodiversiteit op gronden van de overheden
Biodiversiteit en natuur bij gemeenten stimuleren	Voorstel voor de Bomen en Bossenstrategie ontwikkeld	Bedrijven gaan aan de slag met natuur	Versnelling NNN
Provinciebrede campagne gericht op terugdringen pesticidegebruik door bewoners opzetten	Campagne groene tuinen uitgevoerd	Er zijn meer bomen aangeplant	Hogere biodiversiteit, landschapsherstel en voor klimaattherstel door aanplant bomen
Aanjagen van initiatief Natuer mei de Mienskip	Actieve deelname in stuurgroep. Aanstellen nieuwe programma manager. Opzetten nieuw loket.	Gronden van overheden herbergen een hogere biodiversiteit	Burgers zijn meer en actiever betrokken bij het herstel van de biodiversiteit

Thema Mooi Fryslân

De omgevingskwaliteit in Fryslân staat onder druk door ontwikkelingen zoals woningbouw, de energietransitie en veranderingen in de landbouw. Veel Friezen maken zich zorgen over de achteruitgang van het landschap – het gevoel van landschapspijn leeft nog steeds sterk. De druk op de ruimte neemt toe, zeker in het buitengebied. Er komen steeds meer initiatieven bij, van natuurontwikkeling tot woningbouw, van duurzame energie tot extensieve landbouw. De grote vraag is: hoe combineren we al deze belangen op een evenwichtige manier?

In 2025 heeft het programma van de Friese Milieu Federatie zich verder geconsolideerd, met duidelijkere focus op activiteiten waar de impact het grootst is. De organisatie heeft haar invloed vergroot door gerichte ondersteuning van particulieren en organisaties, actieve betrokkenheid bij politieke processen en een sterkere samenwerking met partners, waardoor gezamenlijke inzet effectiever en efficiënter is geworden. Binnen overheden is de FMF beter gepositioneerd en wordt zowel via formele trajecten, zoals zienswijzen, als via informele beïnvloeding structureel input geleverd. In het politieke debat over ruimtelijke ordening in 2025 wist de FMF tijdig en inhoudelijk bij te dragen aan relevante dossiers. De zichtbaarheid van de organisatie is verder versterkt via netwerkbijeenkomsten, symposia en publicaties. Daarnaast is de ondersteuning van natuurvertegenwoordigers in commissies structureel georganiseerd en inhoudelijk verdiept, wat leidt tot een sterkere vertegenwoordiging van natuurbelangen en breed wordt gewaardeerd.

Activiteit 2025:	Output 2025:	Beoogd effect	Beoogd impact:
Aandacht voor het belang van donkerte vergroten	Nacht van de Nacht 3000 deelnemers, 26 activiteiten. Projectplan LUNA gereed	Het landschap is aantrekkelijker en gevarieerder geworden	Mooier en schoner Fries landschap
Advisering van de provincie, Wetterskip	75 adviezen PCLG, Olterterp, programma landelijk gebied Wetter, 8x Grien Oerlis. Input POVI	Omgevingskwaliteit is onderdeel van gebiedsprocessen, beleidsplannen overheid	Draagvlak bij burgers voor Landschap neemt toe
Advisering gemeenten	4 gemeenten geadviseerd	Er is grote waardering bij inwoners van Fryslân voor kwaliteit Fries Landschap	
Vragen van burgers beantwoorden	Via vraagbaak 50 vragen beantwoordt	Burgers worden vroegtijdig betrokken bij planprocessen	
Training voor gebiedscommissieleden	2 bijeenkomsten gebiedscommissieleden		
Betwerkbijeenkomsten organiseren	7 groenlunches en 2 achterbanbijeenkomsten		
Aandacht voor de impact van milieuvervuiling	Rechtszaak regering over PFAS		

Thema Vitale en Duurzame Landbouw

Wij zetten ons in voor een toekomstbestendige landbouw in Fryslân, waarin boeren op een natuurinclusieve manier kunnen produceren. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat boeren die de overstap maken, kunnen rekenen op een duurzaam verdienmodel – niet alleen nu, maar ook op de lange termijn.

In 2025 zijn binnen het programma veel lopende projecten succesvol afgerond, wat heeft bijgedragen aan concrete resultaten voor natuur, landschap en een duurzamer landelijk gebied. Door een wisseling van programmamanager zijn niet alle kansen voor nieuwe projecten direct benut, maar inmiddels ligt er een sterke basis met meerdere initiatieven in ontwikkeling, waaronder de RietDeal, MinMeer en BemestMenu. Belangrijke inhoudelijke resultaten waren de verdere uitbouw van het Aanvalsplan Grutto, de geleverde input voor de landbouwagonde van Provincie Fryslân en de afronding van verschillende projecten binnen de SABE-regeling, waaronder trajecten rond agroforestry. Met de komst van een nieuwe programmamanager en nieuwe teamleden ontstaat bovendien nieuwe energie om deze initiatieven verder te ontwikkelen en het programma strategisch te versterken.

Activiteit 2025:	Output 2025:	Beoogd effect:	Beoogd impact:
uitwerking stikstofaanpak, veenweideprogramma en landbouwagonde	Input voor landbouwbrieven, 8x BOF	Kennis bij boeren over impact biodiversiteit is vergroot	Toename van de biodiversiteit
Ondersteuning veenweidegebiedsproces	Deelname BOF, bijeenkomst gebiedscommissieleden. input LESA	De helft van de Friese veeboeren is natuurinclusief	Er worden minder broeikasgassen uitgestoten en meer CO2 vastgelegd
Ontwikkelen nieuwe verdienmodellen landbouw	Rietdeal, projectplan vitale bodems	Afstand boer – burger is verkleind	De lokale en regionale milieudruk van de landbouw is verlaagd m.b.t.
Opzetten en kennisdelen pilotprojecten agroforestry	Advies gegeven Agroforestry netwerk	Integrale aanpak van problematieken in de landbouw (Biodiversiteit, klimaat, N2, Fosfaat, waterkwaliteit etc.)	Bestrijdingsmiddelen, watergebruik, N2 depositie en afname van vervoerskilometers
Ondersteuning en uitvoeren Aanvalsplan Grutto	Input Rijk ten behoeve van inbreukproceduregrutto, diverse groenlunches, 2 ledenbijeenkomsten	Samenwerking natuurorganisaties en landbouw is verbeterd	Meer waardering van burgers voor de koploperboeren en de meerwaarde van hun producten
Uitvoering NL2120	Werkplan vastgesteld. Opstarten pilotprojecten		
Uitvoering VIPNL CO2 verwaarding	Werkplan vastgesteld. Eerste onderzoeken uitgevoerd.		
Verminderen bestrijdingsmiddelen	4 dialoogsessies		

Thema Bewust Duurzaam Leven

Met dit thema richten we ons op het versnellen van de overgang naar een duurzamere samenleving. We willen inwoners van Fryslân in beweging brengen – met een positieve, hoopvolle boodschap en duidelijke mogelijkheden om zelf in actie te komen.

In 2025 zijn binnen het programma Bewust Duurzaam Leven belangrijke stappen gezet in het versterken van bewust duurzaam gedrag in Fryslân. Door het ondersteunen van bewonersinitiatieven rond delen, de pilot Heel Nederland Deelt en het opzetten van een provinciaal Repair Café-netwerk als basis voor Heel Fryslân Repareert, is gewerkt aan een groeiend netwerk rond circulair gedrag. Daarnaast zijn via inspiratiesessies, onderwijsactiviteiten en communicatie inwoners en gemeenten betrokken bij het verlengen van de levensduur van spullen. Ook is met projecten rond zwerfafval en bewustwording, zoals Skjin Wetter, Samen Fryslân Schoon, Wad Gaat Om en Schoonste Stad aan het Wad, ingezet op gedragsverandering en samenwerking in de regio. Het acquisitietraject rondom dit programma verloopt relatief traag. Projecten gericht op gedragsverandering blijken lastiger te financieren via fondsen en subsidies dan technische of fysieke maatregelen. Desondanks is in 2025 een basis gelegd voor verdere opschaling van circulair gedrag in Fryslân.

Activiteit 2025:	Output 2025:	Beoogd effect:	Beoogde impact:
Burgeronderzoekspanel inzet om mening van de Friese burger te peilen	8x laagdrempelig burgeronderzoekspanel (Griene Miening)	Bewustwording en handelingsperspectief Friese burger vergroot	Duurzamere Friese levensstijl
recht tot reparatie onder de aandacht brengen	Bijeenkomst circulaire ambachtscentra, netwerk repaircafe, 4 bijeenkomsten	Inwoners delen spullen en diensten	Grondstoffen worden efficiënter benut
ondersteuning van lokale (potentiële) deel initiatieven	Steunpunt opgezet, 4 inspiratiesessies, begeleiding 1 initiatief, trainingsmodule opgezet	Burgers kiezen bewust voor duurzamere levensstijl	Duurzamere Friese economie
Aandacht voor de impact van zwerfafval, Skjin Wetter, wad gaat Om	Skjin Wetter 5000 deelnemers, 9 gemeenten, 20 zwerfafvalacties, kaart zwerfafvalacties	Lagere ecologische footprint Friese burger	Groen Herstel - minder druk op natuur en milieu
			Toegenomen eigenaarschap Friese huishoudens en dorpen op verduurzaming

Corporate Communicatie, stagiaires

In 2025 heeft de communicatie van de Friese Milieu Federatie zich verder ontwikkeld tot een flexibel en strategisch instrument dat meebeweegt met snelle online ontwikkelingen, nieuwe communicatietechnieken en actuele maatschappelijke thema's zoals de Groenlunches en onze achterbanbijeenkomsten. Gedurende het jaar is de communicatiestrategie waar nodig bijgesteld om beter aan te sluiten bij de actualiteit en de dynamiek van het publieke debat. Door bewust te investeren in laagdrempelige ontmoetingen, netwerkbijeenkomsten en andere contactmomenten is de betrokkenheid met partners, vrijwilligers en geïnteresseerden versterkt. Tegelijkertijd heeft een gerichte wervingscampagne voor stagiairs geleid tot veel respons en tot de instroom van een enthousiaste groep studenten die actief meedraait binnen de organisatie. Daarmee is niet alleen extra capaciteit gecreëerd, maar is ook de zichtbaarheid van de FMF bij onderwijsinstellingen en jonge professionals opnieuw versterkt.

Activiteit 2025:	Output 2025:	Beoogd effect:	Beoogde impact:
Organisatie Grien Oerlis, Groen Lunch, ledenbijeenkomsten	8 Grien Oerlissen 7 Groen Lunchlezingen 2 ledenbijeenkomst/ achterbanbijeenkomst	De aangesloten organisaties opereren effectiever	Slagkracht waardoor de duurzame transitie wordt versneld
Vragen van burgers en achterban beantwoorden	50 vragen verwerkt	Betrokkenheid burgers/aangesloten organisaties is vergroot	Draagvlak bij burgers en maatschappelijke organisaties voor transitie is groot
Koplopers duurzaamheid voor het voetlicht brengen	3.800 nieuwsbrief abonnees 20.000 volgers social media 180 posts	Kennis bij aangesloten organisaties is vergroot	
Begeleiding en inzet vrijwilligers en stagiaires	5 stagiaires en 2 vrijwilligers	Belang van natuur en milieu onder de aandacht brengen	Er is geen versnippering van de diverse initiatieven en organisaties
Werving nieuwe leden FMF	3 nieuwe aangesloten organisaties	Breed netwerk natuur en milieuorganisaties	

2. Organisatie en bedrijfsvoering

Statutaire naam, rechtsvorm en vestigingsplaats

De Stichting Friese Milieu Federatie (FMF), gevestigd in Leeuwarden, is opgericht in 1972 onder de toenmalige naam “Friese Milieuraad”. Deze naam is bij de statutenwijziging in 1992 gewijzigd in Stichting Friese Milieu Federatie. Op 8 februari 2006 heeft een eerste actualisatie van de statuten plaatsgevonden. Op 27 november 2015 heeft de meest recente actualisatie plaatsgevonden. De statuten zijn opgemaakt door notaris mr. D. Postma te Leeuwarden. De stichting is ingeschreven in het Handelsregister te Leeuwarden onder nummer S41000343.

Bestuur en directie FMF

Het bestuur bestaat statutair uit ten minste vijf personen en wordt benoemd door de raad van toezicht. Het huidige bestuur bestaat uit acht personen. De zittingsduur van een bestuurslid is vier jaar; bij periodiek aftreden is het bestuurslid tweemaal herbenoembaar. Het bestuur heeft bij directiestatuut last en volmacht verleend aan de directeur om namens het bestuur de dagelijkse leiding over de Stichting te voeren.

In 2025 hebben de volgende wijzigingen plaatsgevonden binnen het bestuur:

Juni 2025: M. Puite toegetreden tot het bestuur.

November 2025: W. Slob toegetreden tot het bestuur.

November 2025: E. Nutma afgetreden

In 2025 kwam het bestuur vijf maal bijeen, te weten op 10 maart, 26 mei, 7 juli, 15 september en 3 november.

Doorontwikkeling organisatie en governance

Naast het verbreden en differentiëren van de inkomstenbronnen kijkt de FMF nadrukkelijk naar manieren om het werk slimmer en efficiënter te organiseren. Dit gebeurt niet alleen binnen de eigen organisatie, maar ook in samenwerking met andere natuur- en milieufederaties. In het bijzonder wordt de samenwerking met de federaties in Groningen en Drenthe geïntensiveerd, om kennis te delen, krachten te bundelen en de impact te vergroten. Eind 2025 heeft het bestuur van de FMF besloten toe te werken naar een nieuwe bestuursstructuur. Aanleiding hiervoor was de constatering dat de bestaande inrichting, getoetst aan de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) en de criteria van het CBF, op onderdelen verbetering behoeft. De nieuwe structuur is erop gericht te voldoen aan de relevante vereisten, terwijl tegelijkertijd de organisatie eenvoudiger en slagvaardiger wordt ingericht. De FMF kiest daarbij voor een model met een eenhoofdig bestuur in de vorm van een directeur-bestuurder, gecombineerd met een Raad van Toezicht bestaande uit vijf leden. Daarnaast wordt een Raad van Aangeslotenen ingesteld, waarin de belangen en betrokkenheid van aangesloten organisaties een duidelijke plek krijgen.

Met deze inrichting ontstaat een heldere scheiding van taken en verantwoordelijkheden. De huidige dubbele bestuurslaag brengt risico's met zich mee, onder meer op het gebied van aansprakelijkheid en duidelijkheid in besluitvorming. Ook leeft bij zowel bestuur als Raad van Toezicht de wens om processen efficiënter te organiseren en overlap te verminderen. De nieuwe structuur biedt hierin duidelijkheid en versterkt de effectiviteit van de governance. De implementatie van het nieuwe bestuursmodel staat gepland voor medio 2026. Hiermee zet de FMF een belangrijke stap naar een toekomstbestendige organisatie die wendbaar, transparant en goed ingericht is om haar maatschappelijke opgave te realiseren.

Rooster van (her)benoeming

	benoemd	herbenoemd	
Dhr. J.M. Revier, voorzitter	mrt 2022		Herbenoeming mrt 2026
Dhr. M.J. Hoekstra, bestuurslid	nov 2019	juni 2025	
Dhr. J.J. van der Feen, secretaris	juni 2021	juni 2025	
Dhr. E.O. Folmer, bestuurslid	juni 2014	juni 2018/mei 2022	Einde zittingsperiode mei 2026
Dhr. E. Nutma, bestuurslid	okt 2015	Afgetreden nov 2025	
Dhr. O.J. Postma, penningmeester	juni 2021	juni 2025	
Mevr. F.E. Amting, bestuurslid	mei 2024		Herbenoeming mei 2028
Mevr. M. Puite, bestuurslid	juni 2025		Herbenoeming juni 2029
Dhr. W. Slob	nov 2025		Herbenoeming nov 2029

Hoofd- en nevenfuncties van leden van het bestuur

Als hoofd- en nevenfuncties zijn door de volgende leden de volgende meldingen gedaan.

J.J. van der Feen

- Kwartiermaker Leergemeenschap Publiek Domein - Lectoraat Human Capital -HanzePro – Hanzehogeschool Groningen

E.O. Folmer

- Eigenaar Ecospace, ecologisch onderzoek- en adviesbureau
- Medeoprichter en eigenaar Lumax Ecological Analytics B.V.
- Voorzitter bestuur Vogelwacht Lemmer, Eesterga en Follega

M.J. Hoekstra

- Maarten Hoekstra Public Management en Research

E. Nutma

- Directeur Sociaal Werk Ameland
- Eigenaar van Weiwise Advies
- Lid Ledenraad Univé Dichtbij

O.J Postma

- Eigenaar van Natuurlik - Ecodata
- Eigenaar De Gelddokter
- Adviseur Bahari Hai (Kenia)

F.E Amting

- Organisatie en commissielid Generatie Fryslan
- Project en procesmanagement Duurzaamheid in het onderwijs en Green Office coördinator

- Zelfstandig ondernemer – FEA duurzame projecten

W. Slob

- Secretaris-directeur Waterschap Zuiderzeeland
- Bestuurslid A&O Waterschappen
- Mentor via Mentorconnector
- Intercoach, Raad van toezicht

J.M. Revier

Geen andere hoofd of nevenfuncties

Raad van Toezicht

De raad van toezicht heeft als algemene taak het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de stichting alsmede het uitoefenen van die taken en bevoegdheden die in de statuten aan de raad van toezicht zijn opgedragen of toegekend. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar en zijn eenmaal onmiddellijk herbenoembaar voor een volgende termijn. De raad van toezicht bestond eind 2025 uit zeven leden.

De raad van toezicht heeft per 1 februari 2011 dhr. J.R. van der Werf benoemd als directeur.

In 2025 kwam de raad van toezicht tweemaal bijeen, te weten op 10 juni en 20 november .

Rooster van (her)benoemen en aftreden

	benoemd	herbenoemd	herbenoeming	aftredend
Dhr. Th.C. van Gelder	mei 2022	mei 2025		
Mw. I. Groenendaal	juni 2019	mei 2022		mei 2025
Dhr. A.J. IJzerman	juni 2019	mei 2022		mei 2025
Dhr. W. de Jong	juni 2019	mei 2022		mei 2025
Dhr. P.A.T. Jelsma	nov 2023		nov 2026	
Dhr. P.D.J. Steenhuisen	juni 2019	mei 2022		mei 2025
Dhr. O.P. Veldman	mei 2022		mei 2025	
Dhr. B. van der Werf	nov 2022		mei 2025	
Dhr. H. Heida	nov 2025		nov 2028	
Dhr. J. Medemblik	nov 2025		nov 2028	
Dhr. M. Engelman	sept 2025			

Hoofd- en nevenfuncties van leden van de raad van toezicht 31 december 2025

Als hoofd- en nevenfuncties zijn door de volgende leden de volgende meldingen gedaan.

A.J. IJzerman

- Bestuurslid vereniging Water Natuurlijk afd. Fryslân
- Bestuurslid Stichting Belvédère Oranjewoud (eigenaar historische uitzichttoren)
- Secretaris Stichting Beekdallandschap Koningsdiep | De Nije Boarn
- Secretaris Vereniging de Opsterlandse Groene Parels (eigenaren parken en bossen)
- Voorzitter Stichting Tointsje Leech (zelfvoorzienend leven rond vuurtoren Workum)
- Lid adviescommissie erfgoed/cultuurhistorie Vereniging It Fryske Gea
- Examinator/ gecommiteerde Gild Fryske Mouders
- Bestuurslid/ vice voorzitter Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken
- Bestuurslid Kon. Ned. Bosbouwkundige vereniging

W. de Jong

- Bestuurder lid DB, DB en penningmeester BFVW
- Adviseur verduurzaming project MFC Piers Stee
- Directievoerder vakschool MBO Nimeto Utrecht
- Projectmanager/directievoerder recreatie projecten
- Adviseur diverse bouwprojecten

O.P. Veldman

- Voorzitter Sportvisserij Friesland

Bureaumedewerkers

Medewerkers in dienst getreden

- Mw. A.M. van der Hout, Projectleider NL2120 (vanaf 1 september 2025)
- Mw. M.Z. Leinenga, Projectleider Zwerfafval (vanaf 1 april 2025)
- Dhr. R. Oldersma Thematrekker Mooi Fryslân (vanaf 1 maart 2025)
- Mw. G. van Vuuren, Jr. Projectmedewerker (vanaf 1 april 2025)
- Mw. J.G.H.M. Wolkorte, Projectleider VIP NL (vanaf 7 april 2025)

Medewerkers uit dienst getreden

- Dhr. J.M.S. Scholberg thematrekker landbouw (1 maart 2025)
- Dhr. I. van der Ploeg, adviseur verdienvermogen veenweide (1 juli 2025)

Per 31 december 2025 waren de volgende medewerkers in dienst

- Mw. M. Antoine, secretaresse
- Dhr. drs. J.R. van der Werf, directeur

- Dhr. drs. M. Felix, controller
- Mw. A.M. van der Hout, Projectleider NL2120 (vanaf 1 september 2025)
- Mw. M.Z. Leinenga, Projectleider Zwerfafval (vanaf 1 april 2025)
- Dhr. R. Oldersma Thematrekker Mooi Fryslân (vanaf 1 maart 2025)
- Mw. G. van Vuuren, Jr. Projectmedewerker (vanaf 1 april 2025)
- Mw. J.G.H.M. Wolkorte, Projectleider VIP NL (vanaf 7 april 2025)
- Mw. A. de Wrede, thematrekker Natuur en biodiversiteit
- Mw K. de Jong, thematrekker Landbouw
- Mw. T. Schram, thematrekker Circulaire Economie
- Dhr. R. Koop, thematrekker Klimaat en Energie
- Mw. A. Postma, projectmedewerker communicatie

Per saldo is het gemiddelde aantal fte (10,70) gestegen ten opzicht van jaar 2024 (9,62).

De verdeling man/vrouw was voor alle medewerkers in 2025 52% man en 48% vrouw. Het verzuim in 2025 is 1,5%. Wat betreft de scholing van medewerkers zijn hun wensen en de wensen van de organisatie vastgelegd in hun persoonlijke ontwikkelingsplannen. De personeelsvertegenwoordiging binnen de organisatie is vormgegeven door tweemaal per jaar personeelsvergaderingen plaats te laten vinden samen met het bestuur.

Integriteit

De FMF kent een integriteitsbeleid dat gezamenlijk met alle landelijke milieufederaties is opgesteld en toegespitst is op de FMF. Het beleid is vastgesteld door het bestuur. Het geeft inzicht in de wijze waarop de verantwoording voor het integriteitsbeleid is belegd. Standaard ontvangen medewerkers die in dienst treden bij de FMF een te ondertekenen gedragscode integriteit met een expliciete beschrijving van de normen en waarden van de FMF. De FMF heeft een meldpunt waar schendingen veilig en vertrouwelijk door iedereen kunnen worden gemeld. Er is in 2025 1 melding binnen gekomen met een vraag over integriteit. In een teamoverleg is het onderwerp integriteit aan de orde geweest.

Met ingang van maart 2023 wordt gewerkt met een externe vertrouwenspersoon, t.w. Herman Tuning. Eén van de taken van de vertrouwenspersoon is de eerste opvang, ondersteuning, begeleiding en nazorg van medewerkers, die te maken hebben met ongewenste omgangsvormen of met integriteitsschendingen. Daarnaast is de vertrouwenspersoon betrokken bij het geven van voorlichting aan medewerkers en leidinggevend en kunnen zij gevraagd en ongevraagd advies geven aan het management als het gaat om het creëren van een veilige werkomgeving.

Bezoldiging en vergoedingsbeleid

De Friese Milieu Federatie volgt voor de bureaumedewerkers de arbeidsvoorwaarden die zijn opgesteld in de cao Sociaal Werk. De bestuurders van Stichting Friese Milieu Federatie ontvangen een onkostenvergoeding voor de kosten die zij maken voor hun werkzaamheden. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en het vaststellen van de beloning volgt de FMF de Regeling beloning directeuren van goede doelen organisaties.

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de bezoldiging van de directie is in 2025 uitgevoerd door het bestuur en is in de jaarrekening gespecificeerd.

Vrijwilligersbeleid

De Friese Milieu Federatie heeft contacten met verschillende soorten vrijwilligers:

1. de leden van de aangesloten organisaties en andere organisaties, die zich vrijwillig inzetten voor het behoud van natuur, milieu, landschap en duurzaamheid in Fryslân;
2. personen, die zich incidenteel en belangeloos inzetten voor bepaalde activiteiten van de Friese Milieu Federatie;
3. onbezoldigde medewerkers van het kantoor van de Friese Milieu Federatie.

In 2025 zijn er geen vrijwilligersovereenkomsten gesloten.

3. Financiën

De Friese Milieu Federatie is een stichting zonder winstoogmerk. Provincie Fryslân en de Nationale Postcode Loterij zijn de grootste geldverstrekkers. De besteding van de inkomsten wordt inhoudelijk verantwoord in het jaarverslag en financieel in de jaarrekening 2025.

Resultaat 2025

Het jaar 2025 is afgesloten met een positief resultaat van € 2.141,-. De Friese Milieu Federatie kijkt terug op een jaar waarin veel is gepresteerd. Er is hard gewerkt aan een breed scala aan projecten waarbij dankbaar gebruik gemaakt is van de inzet van externen.

Beleid reserves

Het beleid ten aanzien van de reserves is opgenomen in de notitie “Beleid Reserves” en vertaald naar de jaarrekening. Dit beleid is in 2020 aangescherpt. De Friese Milieu Federatie beschikt over een continuïteitsreserve. Deze dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers en om de continuïteit van de stichting te waarborgen. Daarnaast beschikt de Friese Milieu Federatie over een bestemmingsreserve personeelsverplichtingen. Deze reserve kan, indien nodig, tevens worden aangewend om de continuïteit van de Stichting te waarborgen. Het streven blijft om binnen enkele jaren deze reserve naar het gewenste niveau te brengen.

Beleggingsbeleid

De Friese Milieu Federatie houdt al haar middelen liquide aan in rekening-courant of rendement rekening. De Friese Milieu Federatie belegt geen middelen in effecten, onroerend goed of andere wijze.

Risicomanagement

In 2025 is een risico evaluatie uitgevoerd voor de top 13 risico's in het kader van de meerjarenstrategie. Voor deze risico's zijn beheersmaatregelen opgesteld. De risico's zijn besproken met het Bestuur, Raad van Toezicht en binnen de werkorganisatie. Voor risico's van normale bedrijfsprocessen zijn waar mogelijk verzekeringen afgesloten.

Verhouding en opbrengsten van fondsenwerving

De Friese Milieu Federatie ontvangt uit fondsenwerving alleen indirect middelen afkomstig van de Nationale Postcode Loterij via Stichting De Natuur- en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. Deze opbrengsten zijn verantwoord in de jaarrekening. De Friese Milieu Federatie heeft om deze middelen te verkrijgen geen andere extra kosten gemaakt dan de kosten die samenhangen met de verantwoordingseisen van het CBF.

Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

Vorig jaar kon het project Boer&Buur met Natuur van start gaan, dankzij een extra bijdrage van de Postcode Loterij (Foto: Mark van Stokkom voor Herenboeren Nederland)

De Natuur en Milieufederaties mogen al meer dan 25 jaar rekenen op de steun van de Nationale Postcode Loterij. De vaste jaarlijkse bijdrage van 2,25 miljoen euro maakt het mogelijk dat wij ons samen met ruim 1.200 lokale initiatieven kunnen blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies. De impact die we hiermee realiseren, was niet mogelijk geweest zonder deze hulp. Wij zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers dan ook heel dankbaar voor hun bijdrage.

“Verandering begint vaak in de regio. De Natuur en Milieufederaties laten zien hoe je met lokale kennis, betrokken inwoners en sterke coalities grote stappen kunt zetten voor natuur, klimaat en leefomgeving. Als Postcode Loterij zijn we trots dat we dit belangrijke werk, dankzij onze deelnemers, kunnen ondersteunen.”

– Marieke Rodenhuis, Hoofd Goede Doelen van de Postcode Loterij

Extra schenkingen

Naast de jaarlijkse bijdrage kunnen we een beroep doen op een extra schenking van de loterij voor bijzondere projecten, zodat we belangrijke stappen kunnen maken richting een klimaatbestendige, natuurinclusieve en circulaire samenleving. De projecten Pilot heel Nederland deelt en Energietuinen zijn hier voorbeelden van. Projecten die we zonder deze extra bijdrage niet hadden kunnen uitvoeren. Een relatief nieuw project dat we vorig jaar gestart zijn met hulp van de loterij is Boer&Buur met Natuur. In iedere provincie gaan twee coalities aan de slag, die groene boeren en actieve burens bij elkaar brengen.

Door dit netwerk krachtig bij te staan, werken we aan meer biodiversiteit, een beter klimaat, circulair grondstofgebruik en gezonde & diervriendelijke voeding. Oftewel: een toekomstbestendige landbouw.

Besteding

Het percentage van de middelen dat de Friese Milieu Federatie in 2025 besteed heeft aan haar doelstellingen ten opzichte van de baten bedroeg 80%. In de jaarrekening wordt de lastenverdeling nader beschreven. De kosten van beheer en administratie bedroegen in 2025 18,9% van de totale kosten. Het bestuur heeft een maximumpercentage vastgesteld van 25%.

Omzet 2025

In 2025 heeft de FMF een omzet gerealiseerd van € 1.568.686,-. Begroot was € 1.165.000,-.

Dit heeft geresulteerd in heel veel activiteiten die we in samenwerking met onze netwerkpartners hebben uitgevoerd. De FMF was voor veel van deze projecten penvoerder, maar de uitvoering werd door andere partijen gedaan. Dit past bij onze ambitie om als netwerkorganisatie te functioneren. In de volgende tabel staat aangegeven hoe dit per thema verdeeld is en hoe de verhouding is tussen de diverse inkomstenbronnen.

Overzicht totale opbrengsten 2025						lasten
	boekjaarsubsidie na indexatie	overige inkomsten	nationale postcode loterij/koepel nmfs	overheden	Totaal opbrengsten	Totaal lasten
Natuurinclusieve energie	€ 91.935	€ 44.750	€ 222.145	€ 146.599	€ 505.429	€ 423.015
Vitale Friese Natuur	€ 83.131	€ 32.010	€ 288.043	€ 12.117	€ 415.301	€ 148.347
Moai Fryslan	€ 91.710	€ 37.757	€ 20.375	€ 146	€ 149.988	€ 147.897
Vitale en duurzame landbouw	€ 71.607	€ 507	€ 2.623	€ 79.664	€ 154.402	€ 551.920
Bewust duurzaam leven	€ 89.607	€ 900	€ 34.807	€ 177.735	€ 303.049	€ 262.277
Overige	€ 28.009	€ 142	€ 12.331	€ 35	€ 40.518	€ 42.154
Totalen	€ 456.000	€ 116.067	€ 580.324	€ 416.295	€ 1.568.686	€ 1.575.610

Overige relevante financiële gegevens en kengetallen

Het werkkapitaal is gelijk gebleven en bedraagt € 637.000,- in 2025. De liquiditeitsratio is van 2.2 in 2024 gedaald naar 1.8 in 2025. De solvabiliteitsratio is van 55% in 2024 gedaald naar 46% in 2025. In 2025 is een lichte daling te zien van de meeste financiële kengetallen, deze zijn uitstekend te noemen en voldoen ze ruimschoots aan de veelal gehanteerde normen. Voor verdere financiële informatie wordt verwezen naar de jaarrekening 2025.

4. Verantwoording

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen

Vanaf 1 juli 2021 is de WBTR van kracht. Dit is een wettelijke verplichting voor verenigingen en stichtingen. De FMF heeft een stappenplan doorlopen en is tot de conclusie gekomen dat zij voldoet aan de eisen die worden gesteld.

Centraal Bureau Fondsenwerving

De Stichting Friese Milieu Federatie (FMF) bezit het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). De FMF is daarmee formeel erkend als “goed doel”, wat een van de voorwaarden is om in aanmerking te komen voor een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Het doel van het keurmerk voor dergelijke instellingen is de donateurs ervan een zo groot mogelijke zekerheid te geven dat hun geld goed en doelmatig besteed wordt. Om voor het keurmerk in aanmerking te komen moeten de organisatie en bedrijfsvoering van de instelling aan hoge eisen voldoen. Jaarlijks beoordeelt het CBF de organisatie aan de hand van de zeven onderdelen van het framework, dit zijn de verschillende hoofdstukken waarin de normen van de erkenningsregeling zijn onderverdeeld: Missie/maatschappelijke waarde, middelen, activiteiten/organisatie, doelrealisatie, governance, verantwoording en belanghebbenden. In 2022 heeft de algehele hertoetsing plaatsgevonden. Geconstateerd werd dat de FMF voldoet aan de harde normen van de Erkenningregeling voor goede doelen. De Erkenningvergadering heeft besloten de Erkenning te continueren. Het is goed bij het lezen van het onderstaande in gedachten te houden dat de eisen van het CBF voor een deel toegespitst zijn op een ander soort instelling dan de FMF is.

Gedragcodes

De Friese Milieufederatie onderschrijft de volgende gedragscodes:

- De principes van de Code Goed Bestuur; die onderdeel vormen van de Erkenningregeling Goede Doelen
- Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen
- Professionele gedragscodes Natuur en Milieufederaties
- Gedragscode Gegevensbescherming
- Gedragscode Integriteit

Het Bestuur en de Raad van Toezicht van de Friese Milieu Federatie onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie ‘toezicht houden’ (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het ‘besturen’ dan wel van de ‘uitvoering’.
2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.

3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

Funcitiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij de Friese Milieu Federatie is de functiescheiding geregeld door in de statuten de toezichtfunctie bij de Raad van Toezicht te leggen. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de Stichting. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van haar programma's en activiteiten.

Het bestuur heeft een Directiestatuut vastgelegd, deze is geactualiseerd op 24 oktober 2016. Daarmee krijgt de directeur volmacht om namens het bestuur de dagelijkse leiding over de stichting te voeren. Het Directiestatuut is in 2022 geëvalueerd. Besloten werd om geen aanpassingen door te voeren.

Optimale besteding van de financiële middelen

De stichting Friese Milieu Federatie heeft ten doel het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de natuur, het milieu en het landschap en het bevorderen van duurzame ontwikkeling in het bijzonder in de provincie Fryslân, alles in de meest ruime zin.

De Friese Milieu Federatie heeft in de afgelopen jaren voortdurend gewerkt aan verbetering van de projectmatige aanpak van haar werkzaamheden. Alle activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstelling van de Milieufederatie.

De organisatie streeft naar een verantwoorde verhouding tussen productiviteit en overhead. Als referentiepunten hanteren we overheadgemiddelden van vergelijkbare goede doelenorganisaties. Het bestuur heeft een maximumpercentage vastgesteld van 25% beheer- en administratiekosten. De kosten van beheer en administratie zijn in 2025 18,9% van de totale kosten.

Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

De Friese Milieu Federatie ondersteunt mensen en organisaties, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving. Zij vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Fryslân. Zij beschikt daarvoor over een breed netwerk aan contacten, die bij deze ondersteuning van dienst kunnen zijn.

Gerelateerd aan de doelstelling van de milieufederatie zijn belanghebbenden:

1. plaatselijke groepen en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Fryslân;
2. beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Fryslân;
3. samenwerkingspartners.

Mogelijkheid inbreng belanghebbenden

Eenieder is vrij om inbreng te leveren en te reageren op onze activiteiten en het te voeren of gevoerde strategische en inhoudelijke beleid. Dat kan op verschillende manieren, maar de website is daarvoor een goed platform. Meningen, opvattingen of reacties worden zeer op prijs gesteld en worden in de reguliere werkprocessen van beleidsvorming en uitvoering meegenomen. Tot slot bestaat er voor belanghebbenden de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de milieufederatie, als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met de uitvoering van activiteiten of constateren dat er sprake is van inconsistentie van beleid. Voor een correcte verwerking van de klachten is een Klachtenprocedure Friese Milieu Federatie ontwikkeld.

Doelstellingen van deze procedure zijn:

1. Klachten afhandelen op een vooraf vastgestelde eenduidige wijze, om de servicegraad naar de aangesloten organisaties, relaties, partners en geïnteresseerden te bewaken.
2. Ten behoeve van bestuur en/of management inzicht verschaffen in het totale aantal, de soort en de ernst van klachten om zo, waar nodig en mogelijk, te komen tot aanbevelingen om werkprocessen of de inhoudelijke koers aan te passen of te wijzigen.

Toekomst

Mondiaal en landelijk is de context waarin de Friese Milieu Federatie opereert onrustig. Oorlog, klimaatverandering en politieke onzekerheid bepalen in toenemende mate het speelveld. Tegelijkertijd onderstrepen juist deze ontwikkelingen het belang van het werk van de FMF. Uit onderzoek van het Planbureau Fryslân blijkt dat inwoners natuur en landschap zeer waarderen en zich zorgen maken over klimaatverandering. De recente geopolitieke spanningen maken bovendien zichtbaar hoe afhankelijk we nog zijn van fossiele grondstoffen en hoe urgent de omslag naar een circulaire en meer zelfvoorzienende economie is. Ook vanuit Europa worden de opgaven scherper, met onder meer de Kaderrichtlijn Water, de Natuurherstelverordening en de aandacht voor weidevogels. In dit krachtenveld is de FMF de komende jaren onverminderd nodig als organisatie die richting geeft, perspectief biedt en laat zien hoe het anders en beter kan.

